

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 129/2025-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **SENAJ s.r.o.**, Pod Šibeňou horou 3379/37, Bardejov, zastúpeného JUDr. Jánom Kizivatom, advokátom, Sama Chalupku 6912/16C, Michalovce, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/22/2023 z 10. júla 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 14. októbra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) označeným uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo dovolanie sťažovateľky odmietnuté. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť súdu na ďalšie konanie a priznať náhradu trov konania.

2. Okresný súd Bardejov (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 3C/54/2018-419 zo 16. augusta 2021 rozhodol, že žalovaná sťažovateľka je povinná uzatvoriť so žalobcami do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku kúpnu zmluvu, ktorej textové znenie bolo obsiahnuté vo výroku.

2.1. V dôvodoch rozsudku uviedol, že v predošlom konaní sa rozsudkom č. k. 3C/54/2018-276 z 28. januára 2020 rozhodlo, že odstúpenie od budúcej kúpnej zmluvy (uzavretej 11. apríla 2017) nebolo platné, a tiež to, že zmluva o uzavretí budúcej zmluvy je platná a pre obe strany tejto zmluvy záväzná. Riešenie týchto otázok bolo potvrdené rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) č. k. 18Co/21/2020-355 z 23. marca 2021. Následne v súvislosti s rozhodnutím odvolacieho súdu [ktorým zrušil (IV.) zamietavý výrok súdu prvej inštancie a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie] bolo potrebné rozhodnúť súdom prvej inštancie aj o povinnosti žalovanej sťažovateľky uzatvoriť so žalobcami v lehote 3 dní od právoplatnosti

rozsudku kúpnu zmluvu, ktorej znenie bolo predmetom žaloby a následne bola upresnená v priebehu konania. Predmetom navrhovanej kúpnej zmluvy boli nehnuteľností (byt, nebytový priestor) evidované pre k. ú. [REDACTED].

2.2. Okresný súd viazaný právnym názorom odvolacieho súdu sa v novom konaní zamerával na preskúmanie textu navrhovanej kúpnej zmluvy, a to tak, či tento text, pokiaľ ide o podstatné náležitosti kúpnej zmluvy (dohoda o predmete a cene kúpo-predaja), korešponduje s dojednaním sporových strán o podstatných náležitostiach aj v medzi nimi platne uzavretej zmluve o budúcej kúpnej zmluve. Pritom zohľadnil, že žalobcovia preukázali splatenie poslednej (tretej) splátky v sume 8 170 eur z dohodnutej kúpnej ceny (112 500 eur) jej zložením do notárskej úschovy 19. februára 2020 v prospech sťažovateľky. Podotkol, že zložením finančných prostriedkov na účel splatenia kúpnej ceny do notárskej úschovy možno zastávať názor, že žalobcovia túto kúpnu cenu zaplatili s tým, že uvedené finančné prostriedky sú vo finančnej inštitúcii vedené na osobitnom na ten účel vedenom účte a dispozícia s nimi je možná len na účel vymedzený v zápisnici o notárskej úschove, splnenie povinnosti ktorej je od notára vymáhateľným. Okrem toho zdôraznil, že kúpna cena bola v celom rozsahu uhradená žalovanej sťažovateľke. V závere konštatoval súlad podstatných náležitostí kúpnej zmluvy (v navrhovanom aktualizovanom textovom znení) s dojednaniami sporových strán obsiahnutých v zmluve o budúcej kúpnej zmluve z 11. apríla 2017, ktorý vyústil do vyhovenia žaloby aj v časti uplatneného nároku na plnenie.

3. Krajský súd na odvolanie žalovaného rozsudkom sp. zn. 18Co/46/2021 z 24. novembra 2022 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny. Na najpodstatnejší odvolací dôvod týkajúci sa skutočnosti, že žalobcovia nezaplatili kúpnu cenu, a preto nesplnili zmluvné podmienky na uzavretie kúpnej zmluvy, krajský súd (s poukazom na rekapituláciu úhrad žalobcami) súhlasil so záverom súdu prvej inštancie o uhradení kúpnej ceny, ktorá bola dohodnutá v zmluve o budúcej kúpnej zmluve. Odvolací súd taktiež podotkol, že odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vychádza zo všetkých prijatých záverov prvého rozsudku súdu prvej inštancie, a tiež to, že preskúmaný výrok napadnutého rozsudku je len „definitívnou bodkou“ k naplneniu zmluvných podmienok, ku ktorým strany pristúpili pri podpise zmluvy o budúcej kúpnej zmluve. Odvolací súd nevyhodnotil ani ďalšiu odvolaciu námietku týkajúcu sa uloženia kúpnej ceny do notárskej úschovy ako opodstatnenú, a to z dôvodu vedomosti sťažovateľky o zložení kúpnej ceny do notárskych úschov (ako jednej z najbezpečnejších spôsobov odovzdania kúpnej ceny) v jej prospech a možnosti si finančné prostriedky prevziať. Reagoval aj na spochybňovanie notárskej úschovy v notárskom úrade [REDACTED], a to s poukazom na odpoveď zastupujúcej notárky, ktorá nepotvrdila nemožnosť vyplatenia zloženej sumy sťažovateľke.

4. Proti rozsudku krajského súdu sťažovateľka podala dovolanie podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP. V dovolaní (okrem iného) tvrdila, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení vo vzťahu k vyriešeniu otázky, či došlo k splneniu povinnosti žalobcov na zaplatenie kúpnej ceny. Nesprávnosť videla v tom, že konajúce súdy považovali za riadne splnený záväzok vložением finančných prostriedkov (kúpnej ceny) do notárskej úschovy, aj keď k tomu neboli splnené podmienky. Žalobcovia tak neuhradili dohodnutú kúpnu cenu v prospech sťažovateľky spôsobom, ktorý stanovuje zákon alebo dohoda sporových strán v zmluve o uzavretí budúcej kúpnej zmluvy (poukázaním na účet sťažovateľky), napriek tomu, že tak urobiť mohli. Najvyšší súd k tomu uviedol, že v danom prípade sťažovateľka spochybňuje skutkové zistenia, ku ktorým dospeli súdy

nižšieho stupňa. Zastáva názor, že zistenie skutkového stavu o riadnom splnení svojho záväzku vyplývajúci zo zmluvy je otázkou skutkovou, ktorej riešenie vychádza zo skutkových zistení zodpovedajúcich tomu-ktorému prípadu. Z dôvodu neopodstatnene namietanej vady zmätočnosti rozsudku odvolacieho súdu a nenaformulovania dovolacej otázky spôsobom predpokladaným v § 421 ods. 1 CSP dovolanie ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c) a f) CSP odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Proti napadnutému uzneseniu o odmietnutí dovolania sťažovateľka podala túto ústavnú sťažnosť, v ktorej namieta porušenie základného práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) z dôvodov:

- a) arbitrárnosti napadnutého uznesenia, takej interpretácie § 568 Občianskeho zákonníka, ktorá popiera zmysel tejto právnej normy bez toho, aby poznala dôvody a právne úvahy najvyššieho súdu smerujúce k záveru o splnení záväzku žalobcov (zaplatenie sumy) voči sťažovateľke zložením finančných prostriedkov do notárskej úschovy namiesto (dohodnutého) plnenia na jej účet;
- b) nesprávneho vysporiadania sa s dovolaním, ak dospel k záveru, že sťažovateľkou položená otázka nebola otázkou právnou, ale otázkou skutkovou;
- c) posúdenia dovolania najvyšším súdom spôsobom nezodpovedajúcim jeho obsahu, celkovej vnútornej skladbe ani zvolenej argumentácii vyúsťujúcim do nedôvodného/formalistického prístupu najvyššieho súdu;
- d) nesprávneho vysporiadania sa s právnou otázkou (tak odvolacím, ako aj dovolacím súdom), či s ohľadom na § 568 Občianskeho zákonníka umožňujúceho plnenie do notárskej úschovy za splnenia zákonom stanovených podmienok došlo zo strany žalobcov k riadnemu plneniu tak, ako to vyplývalo zo zmluvného vzťahu medzi žalobcami a sťažovateľkou;
- e) chýbajúceho vyhodnotenia zo strany dovolacieho súdu, či odvolací súd sa pri riešení nastolenej právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, resp. či v obdobnej veci ešte nebola riešená alebo či je rozhodovaná rozdielne;
- f) obídienia povinnosti najvyššieho súdu, ktorú plní v rámci uplatneného dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia, ktorým zároveň napĺňa princíp právnej istoty.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania z procesných dôvodov, ktorému sťažovateľka vytýka arbitrárnosť a formalistický prístup pri vysporiadaní sa s nastolenou dovolacou otázkou týkajúcou sa splnenia povinnosti žalobcov na zaplatenie kúpnej ceny.

7. Z chronológie konania pred všeobecnými súdmi vyplýva, že okresný súd vyhovel v časti uplatneného nároku na plnenie a zaviazal žalovaného k povinnosti uzatvoriť so žalobcami kúpnu zmluvu, keď zistil zhodu navrhovaného textu kúpnej zmluvy v podstatných náležitostiach (vrátane splatenia dohodnutej kúpnej ceny) s platne uzatvorenou zmluvou o budúcej kúpnej zmluve, čo potvrdil aj krajský súd. Sťažovateľka sa následne domáhala ochrany prostredníctvom dovolania na najvyššom súde. Ústavný súd zistil, že podstata sporu sťažovateľky v dovolacom konaní

spočívala v otázke, či vloženie predmetu záväzku do notárskej úschovy došlo k splneniu záväzku žalobcu voči sťažovateľke; kým sťažovateľka argumentovala nedodržaním zmluvného záväzku žalobcov plniť na priamo jej účet a neexistenciou dôvodov na strane žalobcov plniť záväzok do notárskej úschovy, tak žalobcovia zdôraznili, že dôvod zaplatenia kúpnej ceny do notárskej úschovy spočíval v preukázanom omeškaní sťažovateľky. Najvyšší súd sa k tomu vyjadril, že sťažovateľka nesprávne právne posúdenie odôvodňuje spochybnením skutkových zistení, ku ktorým dospeli súdy nižších inštancií.

8. Z obsahu ústavnej sťažnosti možno vyvodiť, že z celej šírky posudzovaného súdneho konania sťažovateľka namieta jednak nesprávne vysporiadanie sa konajúcich súdov s nosnou argumentačnou líniou sťažovateľky o nesplnení záväzku žalobcov im vyplývajúcim z predmetnej zmluvy, ak predmet svojho záväzku (kúpna cena nehnuteľnosti) uložili bez dôvodu do notárskej úschovy a jednak aj nesprávnosť právneho posúdenia procesnej prípustnosti v časti dovolania, v ktorom sťažovateľka namietala nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom.

9. Ústavný súd stabilne judikuje, že plne rešpektuje rozhodovací priestor najvyššieho súdu vrátane jeho kompetencie ústavne konformným spôsobom vymedziť si prípustnosť a spôsob rozhodovania o dovolaní (II. ÚS 398/08, I. ÚS 18/2020), no len pokiaľ neprekročí ústavne štandardy (I. ÚS 17/01). Konanie o mimoriadnych opravných prostriedkoch nie je vyňaté z rámca ústavnoprávnych princípov, preto ústavný súd musí dbať na to, aby boli dodržané záruky spravodlivého procesu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby interpretácia prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov nebola svojvoľná ani formalistická a aby bola čo najstálejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010).

10. Ústavný súd aj v kontexte uvedených kritérií pristúpil k preskúmaniu ústavnej súladnosti procesného odmietnutia daného opravného prostriedku.

11. Ako to vyplýva z napadnutého uznesenia, najvyšší súd sa zaoberal prípustnosťou dovolania vo vzťahu k otázke riadneho splnenia záväzku (kúpnej ceny) žalobcami. Pozitívna odpoveď súdov nižšej inštancie na túto otázku (okrem iného) vyústila do výroku rozsudku, ktorým bola sťažovateľke uložená povinnosť uzavrieť so žalobcami kúpnu zmluvu. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že dvojprvková štruktúra právnej normy o uložení predmetu záväzku do notárskej úschovy zakotvanej v § 568 Občianskeho zákonníka pozostáva z dispozície umožňujúcej splnenie záväzku uloženie predmetu záväzku do notárskej úschovy, ak je naplnená niektorá z alternatívne vymedzených hypotéz právnej normy, ktorých spoločným menovateľom sú objektívne prekážky na strane veriteľa, hoci vyjadrené v rôznych skutkových podstatách.

12. V dovolaní nastolené otázky, či pre solučnú úschovu boli alebo neboli objektívne dané podmienky, a teda či žalobcovia nemali inú možnosť než zložiť finančné prostriedky do solučnej úschovy alebo či mohli radšej svoj záväzok plniť priamo na účet sťažovateľky (resp. či mohli radšej dodržať svoj zmluvný záväzok), prípadne aj čo (ne)bolo v súvislosti s plnením záväzku dohodnuté v platnej zmluve o budúcej kúpnej zmluve, sú podľa názoru ústavného súdu skutkové otázky, ktoré sú v civilnom sporovom konaní spojené s obstaraním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Preto ak najvyšší súd vyhodnotil dovolaciu otázku ako otázku skutkovú, konal v súlade s Civilným sporovým poriadkom, ktorý preskúmvaciu činnosť dovolacieho súdu limituje jeho viazanosťou skutkového stavu tak, ako ho zistil odvolací súd podľa § 442 CSP,

čo vyjadruje skutočnosť, že skutkový stav veci a rovnako ani výsledky dokazovania sa nemôžu pred dovolacím súdom meniť. Ústavný súd taktiež dodáva, že odôvodnenie napadnutého uznesenia nesignalizuje formalistický ani arbitrárny prístup najvyššieho súdu pri posudzovaní prípustnosti dovolania, ktorý by bol spôsobilý zasiahnuť do práva sťažovateľky na súdnu ochranu.

13. Pokiaľ ide o ďalšie sťažnostné tvrdenie o nesprávnom vysporiadaní sa s vecou v tom zmysle, či došlo zo strany žalobcov k riadnemu plneniu, je potrebné uviesť, že vec stále ostáva dominantne sporom o jej skutkový základ. Ústavný súd má pritom v referenčnej norme obmedzený priestor, aby v tomto type vecí vstupoval do skutkovej polemiky. Aj nad rámec však považuje za vhodné dodať, že záver odvolacieho súdu v bode 30 rozsudku z 24. novembra 2022 o splnení záväzku žalobcami uložením kúpnej ceny do notárskej úschovy na účely splnenia záväzku považuje za akceptovateľný, pretože nie je len všeobecným konštatovaním, ale je založený na konkretizovanej skutočnosti o tom, že sťažovateľka vrátila jednotlivé splátky kúpnej ceny žalobcom (por. aj bod 23 rozsudku okresného súdu zo 16. augusta 2021).

14. Z uvedených dôvodov je zrejmé, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu nemohlo dôjsť k porušeniu namietaných práv, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietol v celom rozsahu ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. februára 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu